

کانون الهیات مژده

چه شباهتهایی بین فصیح و شام خداوند وجود دارد؟ چه طور وجود این شباهت به

شام خداوند معنای بیش تری می‌بخشد؟ (صفحه 113 سؤال 10)

خروج (۲۰۲۳)

استادان: کامبیز سقایی

ادوین کشیش آبنوس

دانشجو: افسانه فرمانی

تاریخ تحویل: ۹ نوامبر ۲۰۲۳

در قلب کتاب مقدس چه در عهد عتیق و چه در عهد جدید دو واقعه مهم قرار دارد که به‌طور شگفت‌انگیزی عهد عتیق و عهد جدید را به یکدیگر گره می‌زنند. در حقیقت این دو واقعه تاریخی اتصال و نقطه تلاقی، خاتمه عهد عتیق و آغاز عهد جدید را به نمایش می‌گذارد. اتفاق مهم و پر از معنای شام آخر که به‌طرز خارق‌العاده‌ای در شب بزرگداشت عید فصح رخ می‌دهد. و با یک تغییر ماهیتی بسیار زیبا مراسم شام خداوند را برای پیروان عیسی مسیح رقم می‌زند. این مقاله به لایه‌های تاریخی و معنوی شام آخر می‌پردازد و تأثیر ماندگار آن را در ایمان مسیحی را بررسی می‌کند.

پیشینه تاریخی عید فصح و نمادهای این عید

عید فصح، یا به عبری پسخ، جشن مهم یهودیان است که یادآور آزادی عبرانیان از بردگی در مصر باستان است، رویدادی که در کتاب خروج در کتاب مقدس عبری بازگو شده است¹. در روایت این ماجرا آمده است که بنی اسرائیل به بردگی فرعون مصر درآمدند و خداوند موسی را برای هدایت آنها به آزادی برگزید. هنگامی که فرعون از آزادی بنی اسرائیل امتناع کرد، خداوند ده بلای ویرانگر را بر مصر وارد کرد. آخرین بلا، مرگ پسران نخست‌زاده بود، اما بنی اسرائیل با علامت‌گذاری درب خانه‌هایشان با خون بره در امان ماندند تا روح خداوند بدانند که از خانه‌های آنها "گذر کند"، از این رو برای بزرگداشت هر ساله یهودیان این روز را جشن می‌گیرند.

عید فصح به‌مدت هفت یا هشت روز (بسته به سنت) برگزار می‌شود که با غذای سدر در شب اول شروع می‌شود. سدر سرشار از نمادها است: ماتزا (نان فطیر) برای یادآوری عجله‌ای که بنی اسرائیل با آن مصر را ترک کردند، خورده می‌شود، زیرا فرصتی برای خمیر مایه زدن و پختن نان برای آنان فراهم نبود. در کنار نان فطیر یهودیان سبزی‌های تلخ را به‌عنوان یادآور تلخی بردگی در مراسم عید فصح می‌خورند. و برای تکمیل شدن مراسم عید چهار جام شراب می‌نوشند.

شام آخر و ریشه‌های عید فصح آن

شام آخر، همان‌طور که در اناجیل مسیحی توضیح داده شده است، رویدادی بود که در آستانه مصلوب شدن عیسی مسیح رخ داد. عیسی در آخرین وعده غذایی با شاگردانش در شب عید فصح این آیین مهم را برای پیروان خویش به یادگار

¹خروج فصل 11 آیه 1 تا فصل 13 آیه 16

گذاشت². اناجیل، عیسی را به‌عنوان بره عید فصح نشان می‌دهد، و شباهتی میان بره قربانی عید فصح، که خونش نشان دهنده نجات بنی اسرائیل در مصر بود، و قربانی خود عیسی، که مسیحیان معتقدند نجات بشریت را به ارمغان می‌آورد، ترسیم می‌کنند³. به اشتراک گذاشتن نان و شراب در شام آخر که عیسی آن را به‌ترتیب بدن و خون خود اعلام کرد، به یک آیین اساسی در مسیحیت تبدیل شد که به‌عنوان عشا ربانی یا شام خداوند شناخته می‌شود.

کنار هم قرار گرفتن عید فصح و عشا ربانی

عید فصح بزرگداشتی است که عمیقاً در روایت تاریخی قوم یهود ریشه دارد در مورد رهایی آنان از قید بردگی مصر حکایت می‌کند می‌کند. این عید، جشنی است که ریشه در رهایی جسمانی قومی دارد که قرار بود به‌عنوان برگزیدگان خداوند نماد عهد خدا و انسان باشند. نشانه‌های ملموس مداخله خداوند در بلاها و باز شدن دریای سرخ تماماً گواه این عهد می‌باشند.

بنابر این، غذای سدر صرفاً یک خاطره نیست، بلکه نمایش مجدد اضطراب و رهایی از فرار، تلخی اسارت و شیرینی آزادی است. در مقابل، عشا ربانی و یا شام خداوند از نگاه به گذشته تاریخی به پیش بینی آینده در نقشه نجات بشر توسط خداوند حکایت می‌کند. گذشته را به آینده می‌برد و خاطره رهایی را به پیشگویی نجات نهایی تبدیل می‌کند. این رویداد اساس مصلوب شدن مسیح را معنا می‌کند که اساساً چرا باید خون مسیح همانند خون بره برای آزادی و نجات ریخته شود. در عین حال خبر از امید مسیحیان می‌دهد که انتظار بازگشت دوباره مسیح را باور دارند. مسیحیان با مشارکت بر سفره نان و شراب، وارد لحظه‌ای می‌شوند که فراتر از زمان است - رویداد گذشته صلیب، لحظه کنونی پرستش، و تکمیل آینده ملکوت خدا، همه به وحدتی حیرت‌انگیز تبدیل می‌شوند.

این آیین یعنی به‌جا آوردن مراسم شام خداوند در عبادت و اعتقاد مسیحی بسیار بنیادی و پر معنا می‌باشد. این مراسم تنها یک یادبود از یک رویداد در گذشته نیست، بلکه یک اعلامیه پویا است از ایمان آنان. در این آیین، وعده‌های عهد جدید به مؤمنان یادآوری می‌شود - که از طریق مرگ و رستاخیز عیسی به وقوع پیوسته است و نقشه نجات انجام شده است⁴.

² متی فصل 26 آیه های 17-30، مرقس فصل 14 آیه های 12-26، لوقا فصل 22 آیه های 7-30

³ لوقا فصل 22 آیه 19

⁴ لوقا فصل 22 آیه های 17-20

در این مراسم ایمانداران با خوردن نان که بدن عیسی مسیح است و نوشیدن شراب که خون وی می‌باشد عهد خود را با او تجدید می‌کنند و اعلام می‌کنند گناه و مرگ برای ابد توسط عیسی مسیح کوبیده شده و نیش آن کشیده شده است.⁵

علاوه بر این با بهجا آوردن مراسم شام خداوند فضای مقدسی در جامعه مسیحی یعنی کلیسا که نماینده بدن عیسی بر روی زمین است مهیا می‌شود.⁶ فضایی که در آن کلیسا توسط خون و جسم عیسی در حضور پدر آسمانی وارد می‌شوند و همگی همچون معابد زنده مسکن روح القدس می‌باشند. شکستن نان و نوشیدن شراب دعوتی است برای تجربه واقعیت ملکوت خدا در اینجا و اکنون.

نتیجه

بنابراین، عشا ربانی یک سنت پیچیده و لایه لایه است که در سطوح مختلف زندگی مسیحی عمل می‌کند. این یک عمل مقدس است که بازتاب رهایی است که در عید فصح جشن گرفته می‌شود و در عین حال دامنه آن را به رهایی روحانی ارائه شده توسط مسیح گسترش می‌دهد.⁷ از طریق این عمل، مسیحیان اعتقاد خود را به کار رستگاری مسیح اعلام می‌کنند، در روایت تاریخ نجات شرکت می‌کنند و با امید به تحقق نقشه خدا برای بشریت می‌نگرند. این مراسم به‌عنوان گواهی عمیق است برای ایمان مسیحی، که غنی از نمادگرایی در گذشته تاریخ است و عمق در وعده‌های معنوی خداوند دارد.⁸

⁵ اول قرنتیان فصل 11 آیه های 23-33

⁶ افسسیان فصل 2 آیه 20

⁷ ار میا فصل 31 آیه 33

⁸ لوقا فصل 22 آیه 18، مکاشفه فصل 3 آیه 20

منابع

کتاب مقدس

تاير، دوک، کشيش. اشتراک در کتاب مقدس چیست؟ انتشارات بهشت ۱۳۹۲.

شيرخدايي، انسيه. شام آخر *Last supper* .سایت پژوهشکده باقرالعلوم.

صالح، ادوين. جشن‌های کتاب مقدس.